

[Helveg Petersen.]

egnsinteresser — det oplever vi jo tit — jævnlig komme til at stå i modsætning til de økonomiske og rationelle hensyn. Vi må indrømme, at der er adskillige projekter, der ikke har kunnet stå for en rationel vurdering, og hvor andre hensyn har været mere afgørende. Jeg tænker på skolebyggeriet; centraliseringen ville have kunnet skaffe en billigørelse, og en standardisering af byggeriet fra første færd — den er jo altså nu kommet i gang; jeg tænker på Fynsplanen — ville have virket i samme retning. For begge forhold gælder det, at det lokale selvstyre kan føre til løsninger, hvor andre hensyn end de rationelle har spillet ind og må spille ind.

Den pædagogiske planlægning indebærer, at der skal skabes sammenhæng mellem læseplaner inden for de enkelte uddannelsesområder. Vi er nået et godt stykke, især i forbindelse med 8.-10. klasserne, men det drejer sig om forhold, der kræver længere tids ihærdige anstrengelser, hvis man skal nedbryde de skarpe grænser, der omgærdet uddannelserne, og hvis man skal mildne nogle af de ikke få formalistiske krav, der rejses ved overgangen fra den ene uddannelsesform til den anden. Der er her svære opgaver at løse, opgaver, der kræver tid at løse.

Hvis vi ser på den økonomiske planlægning, melder der sig det spørgsmål, om planlægningen skal foregå efter behov for arbejdskraft, eller om den skal ske på grundlag af den enkeltes frie muligheder for at vælge uddannelse. Jeg er afgjort tilhænger af, at de unge får frihed til at vælge. Derfor må vi efter min mening modvirke adgangsbeholdning med alle midler, og derfor må vi skaffe oplæringspladser, værkstedsskoler om nødvendigt, hvis der ikke er lærepladser nok. Selv om der er en sammenhæng mellem de muligheder, en bestemt uddannelse giver, og trangen hos de unge til at søge denne uddannelse, er det klart, at man ved planlægningen må tage alle relevante hensyn til de oplysninger, der foreligger om udviklingen inden for arbejdsmarkedet og i øvrigt om det behov, der er for uddannelser af forskellig karakter.

Men så er der en ting, der skal føjes til, når man taler om planlægning, og som jeg tror vi skal holde os for øje i vore drøftelser;

det er, at vi ikke kan kortlægge og programmere i detaljer. Dertil sker der for meget inden for de enkelte uddannelser, og dertil er den tekniske udvikling for stærk. Så kommer hertil det meget væsentlige, at det ville være betænkeligt, hvis vi over for den mangfoldighed, det danske uddannelsessystem rummer, ville prøve på at tvinge det ind i en central planlægningsprocedure. Hvordan skulle vi få det til at harmonere med tilstedeværelsen af de 900 frie skoler, vi har, og hvordan skulle vi få det til at harmonere med det selvstyre, kommunerne har med hensyn til skolevæsenets ordning? Det er et spørgsmål, vi gang på gang vil støde på her i tinget, når vi behandler lovforslag, der vedrører de uddannelsesformer, jeg har nævnt.

Det, der må være opgaven, er at finde frem til løsninger, der er rationelle og samtidig tager hensyn til det liv og den frihed, der råder inden for det danske uddannelsesvæsen, og som må bevares. Jeg tror, der er muligheder for at finde en syntese af de hensyn, der her er tale om, men det kræver langvarige bestræbelser, og mange faktorer skal påvirkes over længere tid.

Lad mig så vende tilbage til det med dobbeltheden i vor diskussion: opgaverne, der skal løses, og statsbudgettet. Det er nødvendigt, at vi prioriterer opgaverne ikke blot inden for de enkelte ministeriers områder, men på tværs af ministerierne. Derfor ser jeg med forventning hen til den debat, der kommer i forbindelse med den højtærede økonomiministers redegørelse efter nytår, hvor jeg har forstået at den højtærede minister vil søge at stille problemerne op ud fra en tværgående vurdering.

Her står vi over for en af de vanskeligste opgaver, det høje ting skal tage stilling til. Vi er jo vænnet til at behandle problemerne stykkevis, således som det afspejler sig i de mange lovforslag, der passerer folketingets bord, og det er sjældent, vi har debatter, hvor opgaverne sammenlignes. Det er svært, og det bliver svært, når vi skal tage stilling til, om vi skal bygge Store-Bæltsbro eller vi skal bygge folkeskoler. Det er i virkeligheden valg af den karakter, vi står over for, og det er på det grundlag, vi må føre vor debat om prioritering af opgaverne i fremtiden. Det gælder ikke blot uddannelserne, men også andre